

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد (صفحات ۱۰۵ تا ۱۲۰)

عباس امینی^۱ * غلامرضا جعفری نیا^۲ * باقر گرگین^۳

پدیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۶

دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۰۲

چکیده

هدف اصلی تحقیق حاضر طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد بود. روش تحقیق پژوهش حاضر ترکیبی (کمی-کیفی) است. در این تحقیق جمعیت شهرستان بشاگرد در قالب دو منطقه شهری و روستایی مورد بررسی قرار گرفت. جهت تعیین حجم نمونه به جدول مورگان استناد شد و با توجه به نامحدود بودن جامعه آماری، حداکثر تعداد نمونه معادل ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شده است. در بخش کیفی نیز با ۲۰ نفر از اساتید و کارشناسان زمینه توسعه پایدار شهری و اجتماعی در دانشگاه‌ها (۱۰ نفر) و سازمان میراث فرهنگی (۱۰ نفر) مصاحبه شد. داده‌های به‌دست‌آمده از پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار اس پی اس اس و لیزرل در محیط ویندوز پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت. به منظور تحلیل داده‌ها و تعیین سطوح و رتبه برخورداری شهرستان بشاگرد از تلفیق تکنیک‌های آماری مختلف تی و شاخص‌های توصیفی استفاده گردید. در ادامه به منظور طراحی مدل مناسب از توسعه پایدار از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد. از نرم‌افزارهای آماری اکسل و اس پی اس برای تحلیل داده‌ها و از نرم‌افزار لیزرل برای معادلات ساختاری و مدل حاصل از مطالعه، استفاده شد. انحراف معیار یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان پراکندگی پاسخگویی به گویه‌های پژوهش در سطحی بالاتر از متوسط (۰/۰۵۰) می‌باشد. خروجی آزمون تی نشان می‌دهد که مقدار تی محاسبه‌شده (۸/۰۹) بزرگ‌تر از تی استاندارد شده ۱/۹۶ می‌باشد و در منطقه HI قرار گرفته‌اند و می‌توان گفت در سطح معنی‌داری ۹۵٪ فرض پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد و این بدین معنی است که عوامل فرهنگی بر توسعه‌نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است.

کلیدواژه‌ها: توسعه، توسعه پایدار اجتماعی، موانع فرهنگی، شهرستان بشاگرد.

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران؛ a.amini2518@gmail.com

۲. دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران؛ (نویسنده مسئول) jafarinia_reza@yahoo.com

۳. استادیار گروه معارف اسلامی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران؛ b_gorgin65@yahoo.com

۱- بیان مسئله

به علت امکانات بالقوه منطقه‌ای، توسعه فضایی در شهرستان‌های یک استان ممکن است در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و خدمات با یکدیگر متجانس نباشد و این امر ضرورت مطالعه در این بخش‌ها را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. بررسی و شناخت وضعیت شهرستان‌ها، قابلیت‌ها و تنگناها در برنامه‌ریزی ناحیه‌ای از اهمیت به سزایی برخوردار است. امروزه آگاهی از نقاط ضعف و قوت نواحی، نوعی ضرورت، جهت ارائه طرح‌ها و برنامه‌ها محسوب می‌شود، به گونه‌ای که استفاده از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و بهداشتی می‌تواند معیاری مناسب برای تعیین جایگاه آن نواحی و همچنین عواملی برای رفع مشکلات و نارسایی‌های مبتلا به خود برای نیل به رفاه اقتصادی و سلامت اجتماعی و تعادل منطقه‌ای جهت رسیدن به توسعه باشد (کلانتری، ۱۳۸۱).

توسعه پایدار مفهومی است که به واسطه پیامدهای منفی محیط زیستی و اجتماعی ناشی از رویکردهای توسعه یک‌جانبه اقتصادی پس از انقلاب صنعتی و تغییر نگرش بشر به مفهوم رشد و پیشرفت پدید آمده است. این مفهوم تلاش دارد که با نگاهی نو به توسعه، اشتباهات گذشته بشری را تکرار نکند و توسعه‌ای همه‌جانبه و متوازن را رقم بزند. توسعه پایدار فرآیندی است که آینده‌ای مطلوب را برای جوامع بشری متصور می‌شود که در آن شرایط زندگی و استفاده از منابع، بدون آسیب رساندن به یکپارچگی، زیبایی و ثبات نظام‌های حیاتی، نیازهای انسان را برطرف می‌سازد. توسعه پایدار راه‌حلی را برای الگوهای فانی ساختاری، اجتماعی و اقتصادی توسعه ارائه می‌دهد تا بتواند از بروز مسائلی همچون نابودی منابع طبیعی، تخریب سامانه‌های زیستی، آلودگی، تغییرات آب‌وهوایی، افزایش بی‌رویه جمعیت، بی‌عدالتی و پایین آمدن کیفیت زندگی انسان‌های حال و آینده جلوگیری کند. توسعه پایدار فرآیندی است در استفاده از منابع، هدایت سرمایه‌گذاری‌ها، جهت‌گیری توسعه فناوری و تغییرات نهادی، با نیازهای حال و آینده سازگار باشد. توسعه پایدار که از دهه ۱۹۹۰ بر آن تأکید شد، جنبه‌ای از توسعه انسانی و در ارتباط با محیط زیست و نسل‌های آینده است. هدف توسعه انسانی پرورش قابلیت‌های انسانی محسوب می‌شود. توسعه پایدار به عنوان یک فرآیند درحالی که لازمه بهبود و پیشرفت است، اساس بهبود وضعیت و رفع کاستی‌های اجتماعی و فرهنگی جوامع پیشرفته را فراهم می‌آورد و باید موتور محرکه پیشرفت متعادل، متناسب و هماهنگ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

تمامی جوامع و به ویژه کشورهای در حال توسعه باشد.

در جهان سوم که در پنج دهه اخیر عرصه کاربست انواع الگوهای توسعه بوده است، بخش اعظم جمعیت با فقر دست به گریبان بوده و از حداقل امکانات رفاهی محروم‌اند. در نتیجه، شناخت پویایی و ابعاد نابرابری‌های اجتماعی در این جوامع می‌تواند ابزار لازم برای ترسیم تصویر روشنی از میزان کارایی و بهره‌وری الگوهای توسعه به دست بدهند. اطلاعات نشان می‌دهد که به رغم تشبث بسیاری از کشورهای در حال توسعه به الگوهای توسعه، این کشورها همچنان با پدیده تشدید فقر و هم با افزایش تعداد فقرا روبه‌رو هستند. به این ترتیب این سوال پیش می‌آید که چرا الگوهای توسعه به رغم همه تلاش‌هایی که برای ایجاد و اجرای آن‌ها به کار بسته شد، در عمل قادر به محو فقر و حتی کاهش میزان آن نشده‌اند (زاهدی، ۱۳۸۶: ۱۳).

به علت امکانات بالقوه منطقه‌ای، توسعه فضایی در شهرستان‌های یک استان ممکن است در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، خدمات و... با یکدیگر متجانس نباشد و این امر ضرورت مطالعه در این بخش‌ها را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. بررسی و شناخت وضعیت شهرستان‌ها، قابلیت‌ها و تنگناها در برنامه‌ریزی ناحیه‌ای از اهمیت به سزایی برخوردار است. امروزه آگاهی از نقاط ضعف و قوت نواحی نوعی ضرورت، جهت ارائه طرح‌ها و برنامه‌ها محسوب می‌شود، به گونه‌ای که استفاده از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و بهداشتی و... می‌تواند معیاری مناسب برای تعیین جایگاه آن نواحی و همچنین عواملی برای رفع مشکلات و نارسایی‌های مبتلا به خود برای نیل به رفاه اقتصادی و سلامت اجتماعی و تعادل منطقه‌ای جهت رسیدن به توسعه باشد (کلاتری، ۱۳۸۱). بنابراین، انجام این تحقیق در درجه اول می‌تواند شناخت کافی از وضعیت اقتصادی اجتماعی و فرهنگی و کم و کیف امکاناتی که در حال حاضر در شهرستان بشاگرد وجود دارد، حاصل نماید و با توجه به این که تا کنون چنین اطلاعاتی به شکل هدفمند جمع‌آوری نشده است. اطلاعات حاصل شده از این طرح تحقیقی می‌تواند گزارش جامعی باشد از این شهرستان و در مراتب بعد بررسی علل و عوامل مؤثر بر توسعه نیافتگی این شهرستان می‌تواند راهکارهایی مناسب جهت پیشرفت این شهرستان در اختیار مسئولان استانی و کشوری قرار دهد. امید به این است که نتایج این تحقیق بتواند منجر به توسعه این شهرستان گردد، چنان که در همه کشورهای توسعه یافته توسعه پایدار

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

و رشد اقتصادی هنگامی محقق شده و می‌شود که به شکل متوازن و پایدار باشد و همه نقاط یک کشور بتوانند به امکانات رفاهی و اجتماعی دسترسی داشته باشند؛ بنابراین سوال اصلی تحقیق حاضر این است که عوامل فرهنگی مؤثر بر توسعه‌افتگی شهرستان بشاگرد کدامند؟

۲- ادبیات پژوهش

ابراهیم‌زاده و کاظم‌زاده (۱۳۹۹) تحقیقی با عنوان نقش صنعت گردشگری و جذب توریسم در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان چالدران انجام دادند. بر اساس نتایج حاصل، توسعه گردشگری و جذب توریسم بر توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و توسعه فرهنگی شهرستان چالدران تأثیر مثبت و معنی‌دار نشان می‌دهد.

ساسان پور و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان تحلیل عدالت فضایی در استان کرمان، مطالعه موردی بخش شبکه‌های ارتباطی استان کرمان، به بررسی سطوح توسعه یافتگی شهرستان‌های استان کرمان در بخش شبکه‌های ارتباطی پرداختند و یافته‌های پژوهش نشان‌دهنده توزیع نامتعادل شاخص‌ها در شهرستان‌های استان کرمان است؛ به طوری که شهرستان‌های کرمان و سیرجان در سطح مناسب‌تری نسبت به سایر شهرستان‌ها قرار داشت و در مقابل شهرستان‌های قاریاب و رایر محروم‌ترین شهرستان استان کرمان هستند. در مجموع نابرابری در توزیع فضایی شبکه‌های ارتباطی در بین شهرستان‌های استان کرمان مشهود می‌باشد.

الحسن (۲۰۰۷) در تحقیقی به بررسی نابرابری‌های منطقه‌ای در کشور غنا در دوره ۱۹۹۰-۲۰۰۰ پرداخته است. نتایج تحقیق نشان داد که رشد اقتصادی طی دوره مذکور منجر به کاهش فقر عمومی در کشور شده، اما از آنجا که این رشد عمدتاً ناشی از صادرات کشاورزی بوده، شکاف توسعه مناطق شمالی، که توان رقابت در عرصه کشاورزی نداشته‌اند، با مناطق جنوبی بیشتر شده است.

۳- روش پژوهش

این تحقیق، از نظر هدف، توصیفی؛ از نظر نوع داده‌ها، تحقیق کمی؛ از نظر محل اجرا، میدانی؛ از نظر دوره زمانی، مقطعی؛ از نظر روش گردآوری اطلاعات، پیمایشی و از نظر تحلیل داده‌ها، با استفاده از پرسشنامه انجام شده است. در این تحقیق جمعیت شهرستان

بشاگرد در قالب دو منطقه شهری و روستایی مورد بررسی قرار گرفت. جهت تعیین حجم نمونه به جدول مورگان استناد شد و با توجه به نامحدود بودن جامعه آماری، حداکثر تعداد نمونه معادل ۳۸۴ نفر در نظر گرفته شده است. در بخش کیفی نیز با ۲۰ نفر از اساتید و کارشناسان زمینه توسعه پایداری شهری و اجتماعی در دانشگاهها (۱۰ نفر) و سازمان میراث فرهنگی (۱۰ نفر) مصاحبه شد. داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌ها با استفاده از نرم‌افزار اس پی اس و لیزرل در محیط ویندوز پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت. به منظور تحلیل داده‌ها و تعیین سطوح و رتبه برخورداری شهرستان بشاگرد از تلفیق تکنیک‌های آماری مختلف تی و شاخص‌های توصیفی استفاده گردید. در ادامه به منظور طراحی مدل مناسب از توسعه پایدار از مدل یابی معادلات ساختاری استفاده شد. از نرم‌افزارهای آماری اکسل و اس پی اس برای تحلیل داده‌ها و از نرم‌افزار لیزرل برای معادلات ساختاری و مدل حاصل از مطالعه، استفاده شد.

۴. تحلیل تجربی

یافته‌ها

شاخص‌های فرهنگی

در این بخش مضامین فرعی شناسایی شده برای شاخص‌های فرهنگی با توجه به اشتراکات معنایی در قالب مضامین منتخب دسته‌بندی شدند. مضامین فرعی شاخص‌های فرهنگی شامل ۳۰ مضمون بود که در قالب ۴ مضمون منتخب عدالت فرهنگی (۵ مضمون)، سیاست و استراتژی دولت (۱۲ مضمون)، شاخص‌های فرهنگ بومی و محلی (۷ مضمون) و مذهب و گرایش‌های دینی (۵ مضمون) دسته‌بندی شدند.

جدول ۱- مضامین منتخب شاخص‌های فرهنگی

شاخص اصلی	مضامین فرعی	مضامین منتخب
شاخص‌های فرهنگی	رضایت از کیفیت دسترسی به خدمات	عدالت فرهنگی
	برخورداری از مراکز فرهنگی	
	برخورداری از سرانه مناسب بهداشتی	
	رضایت از میزان دسترسی به خدمات	
	شاخص تخریب محیط زیست	

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

سیاست و استراتژی دولت	توسعه بی‌رویه ساخت‌وسازها
	اشکال مختلف آلاینده‌های محیطی
	سرانه فضای سبز
	درصد تراکم ساختمان‌ها
	درصد رشد واحدهای مسکونی
	توسعه مناسب راه‌های ارتباطی
	میزان حاشیه‌نشینی شهری
	اشتغال پایدار و مناسب
	پتانسیل‌های زیرساختی
	کیفیت آب‌وهوا
	راهبرد و چشم‌انداز توسعه
	درصد مرگ‌ومیر نوزادان
فرهنگ بومی و محلی	نشاط در زندگی
	رضایت از زندگی
	تمايلات بين فردی و همکاری
	درصد تراکم جمعیت
	تعداد مراکز ورزشی و فرهنگ ورزش
	میزان خشونت و دعوای خیابانی
	درصد پرونده‌های قضایی
	مصرف بهینه انرژی
مذهب و گرایش‌های دینی	بعد عینی مذهب (کاهش یا فقدان جرم)
	امنیت فردی و اجتماعی درونی شده
	درصد سرقت و دزدی
	حفظ اعتقادات و باروهای دینی
	انجام مناسک و فعالیت‌های مذهبی

شاخص‌های فرهنگی

در این بخش شاخص‌های توصیفی مضامین فرهنگی به دست آمده در قالب میانگین، انحراف استاندارد، ضریب پایایی و کمینه و بیشینه پاسخ‌ها ارائه شده است.

جدول ۲- مضامین منتخب شاخص‌های فرهنگی

مضامین منتخب	کد مضمون	مضامین فرعی	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب پایایی	کمینه	بیشینه
عدالت فرهنگی	Q31	رضایت از کیفیت دسترسی به خدمات	۳/۱۸	۰/۷۶۳	۰/۷۸۵	۱	۴
	Q32	برخوررداری از مراکز فرهنگی	۳/۳۸	۰/۸۱۴	۰/۷۸۱	۱	۴
	Q33	برخوررداری از سرانه مناسب بهداشتی	۳/۱۲	۰/۶۹۷	۰/۷۶۹	۱	۴
	Q34	رضایت از میزان دسترسی به خدمات	۳/۱۰	۰/۷۲۴	۰/۷۸۲	۱	۴
	Q35	شاخص تخریب محیط‌زیست	۳/۰۴	۰/۸۱۲	۰/۷۵۳	۱	۴
سیاست و استراتژی دولت	Q36	توسعه بی‌رویه ساخت‌وسازها	۳/۶۹	۰/۵۹۳	۰/۷۶۲	۱	۵
	Q37	اشکال مختلف آلاینده‌های محیطی	۳/۷۳	۰/۶۸۷	۰/۷۵۹	۱	۵
	Q38	سرانه فضای سبز	۳/۵۲	۰/۷۲۸	۰/۷۷۲	۱	۵
	Q39	درصد تراکم ساختمان‌ها	۳/۶۸	۰/۵۸۱	۰/۷۴۹	۱	۵
	Q40	درصد رشد واحدهای مسکونی	۳/۸۳	۰/۶۶۴	۰/۷۵۰	۱	۵
	Q41	توسعه مناسب راه‌های ارتباطی	۳/۸۲	۰/۷۴۳	۰/۷۶۳	۱	۵
	Q42	میزان حاشیه‌نشینی شهری	۳/۷۱	۰/۸۲۴	۰/۷۶۲	۱	۵
	Q43	اشتغال پایدار و مناسب	۳/۶۰	۰/۶۹۷	۰/۷۸۵	۱	۵
	Q44	پتانسیل‌های زیرساختی	۳/۵۲	۰/۸۱۴	۰/۷۸۲	۱	۵
	Q45	کیفیت آب‌وهوا	۳/۴۶	۰/۵۷۹	۰/۷۸۳	۱	۵
	Q46	راهبرد و چشم‌انداز توسعه	۳/۵۶	۰/۶۸۲	۰/۷۸۵	۱	۵
	Q47	درصد مرگ‌ومیر نوزادان	۳/۳۲	۰/۷۷۲	۰/۷۹۵	۱	۵
	Q48	نشاط در زندگی	۳/۶۹	۰/۵۸۹	۰/۷۹۱	۱	۵
	فرهنگ بومی و محلی	Q49	رضایت از زندگی	۳/۶۹	۰/۸۸۲	۰/۷۸۶	۱
Q50		درصد تراکم جمعیت	۳/۷۳	۰/۷۶۰	۰/۷۷۷	۱	۵
Q51		تمایلات بین فردی و همکاری	۳/۵۷	۰/۶۰۹	۰/۷۸۳	۱	۵
Q52		تعداد مراکز ورزشی و فرهنگ ورزش	۳/۶۱	۰/۷۶۲	۰/۷۹۰	۱	۵
Q53		میزان خشونت و دعواهای خیابانی	۳/۳۷	۰/۵۹۷	۰/۷۹۱	۱	۴
Q54		درصد پرونده‌های قضایی	۳/۵۰	۰/۸۳۴	۰/۷۸۸	۱	۵
Q55		مصرف بهینه انرژی	۳/۴۹	۰/۵۷۴	۰/۷۸۳	۱	۵
مذهب و گرایشات	Q56	بعد عینی مذهب (کاهش یا فقدان جرم)	۳/۴۱	۰/۶۳۸	۰/۷۸۵	۱	۵

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

دینی	Q57	امنیت فردی و اجتماعی درونی شده	۳/۵۶	۰/۵۹۱	۰/۷۸۵	۱	۵
	Q58	درصد سرقت و دزدی	۳/۴۷	۰/۶۲۹	۰/۷۸۲	۱	۵
	Q59	حفظ اعتقادات و باورهای دینی	۳/۵۳	۰/۶۰۷	۰/۷۹۰	۱	۵
	Q60	انجام مناسک و فعالیت‌های مذهبی	۳/۳۷	۰/۶۶۹	۰/۷۷۹	۱	۴

تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها

فرهنگ مردمان بومی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است. برای بررسی این فرضیه پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج به دست آمده برای این فرضیه در جدول شماره ۳ مشخص شده است.

جدول شماره ۳- آماره‌های توصیفی آزمون تی فرهنگ مردمان بومی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار
فرهنگ مردمان بومی	۳۸۴	۳/۳۷۹	۰/۸۵۴۱	۰/۰۳۸۱۷

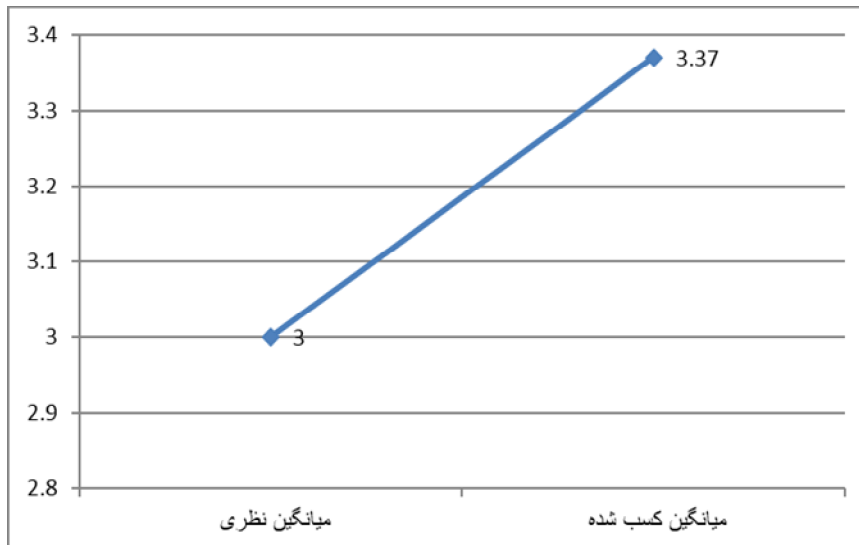
نتایج به دست آمده در جدول شماره ۳ نشان داد با نمونه آماری ۳۸۴ نفر میانگین فرهنگ مردمان بومی شهر بشاگرد از نظر پاسخ‌دهندگان در سطحی بالاتر از میانگین نظری قرار دارد. انحراف معیار یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان پراکندگی پاسخگویی به گویه‌های پژوهش در سطحی بالاتر از متوسط (۰/۰۵۰) می‌باشد.

جدول شماره ۴- آمار استنباطی تی تک نمونه‌ای فرهنگ مردمان بومی

نقطه آزمون: ۳							
متغیر	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی‌داری دو طرفه	میانگین تفاوت‌ها	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی تفاوت‌ها		نتیجه آزمون
					حد پایین	حد بالا	
فرهنگ مردمان بومی	۸/۱۹۸	۳۸۳	.۰۰۰	۰/۳۷۹۲	۰/۲۵۷۴	۰/۳۸۴۱	تائید H1

در ادامه به منظور بررسی معنی‌داری بودن میانگین کسب شده به نتایج آزمون تی استناد می‌شود. خروجی آزمون تی نشان می‌دهد که مقدار تی محاسبه شده (۸/۱۹) بزرگ‌تر از تی استاندارد شده ۱.۹۶ می‌باشد و در منطقه H1 قرار گرفته‌اند و می‌توان گفت در سطح معنی‌داری ۹۵٪ فرض پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد و این بدین معنی است

که فرهنگ مردمان بومی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است.

نمودار شماره ۱- وضعیت میانگین فرهنگ مردمان بومی

مذهب مردمان بومی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است. برای بررسی این فرضیه پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج به دست آمده برای این فرضیه در جدول شماره ۵ مشخص شده است.

جدول شماره ۵- آماره‌های توصیفی آزمون تی مذهب مردمان بومی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار
مذهب مردمان بومی	۳۸۴	۲/۷۲۱	۰/۸۲۵۷	۰/۰۲۹۱۴

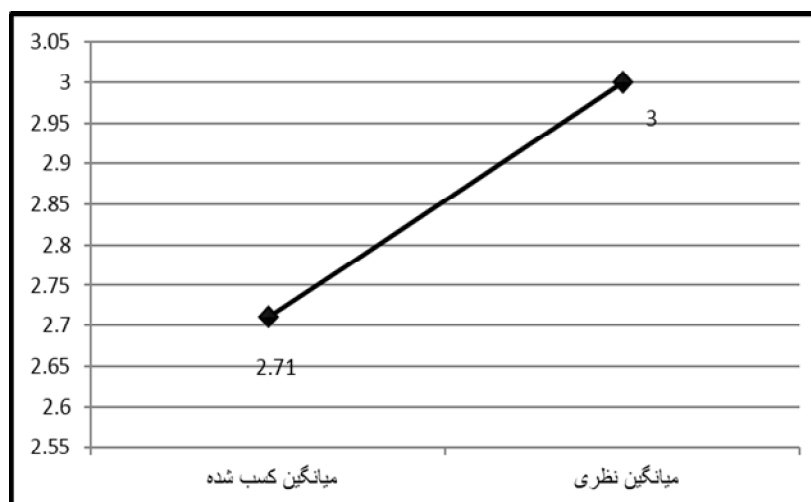
نتایج به دست آمده در جدول شماره ۵ نشان داد میانگین مذهب مردمان بومی شهر بشاگرد از نظر پاسخ‌دهندگان در سطحی پایین‌تر از میانگین نظری قرار دارد. انحراف معیار یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان پراکندگی پاسخگویی به گویه‌های پژوهش در سطحی بالاتر از متوسط (۰/۰۵۰) می‌باشد.

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

جدول شماره ۶- آمار استنباطی تی تک نمونه‌ای مذهب مردمان بومی

نقطه آزمون: ۳							
نتیجه آزمون	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی تفاوت‌ها		میانگین تفاوت‌ها	سطح معنی‌داری دو طرفه	درجه آزادی	تی محاسبه شده	متغیر
	حد بالا	حد پایین					
H1 تائید	۰/۲۸۹۴	۰/۲۶۶۱	-۰/۲۷۹۳	.۰۰۱	۳۸۳	-۶/۵۸	مذهب مردمان بومی

در ادامه به منظور بررسی معنی‌داری بودن میانگین کسب شده به نتایج آزمون تی استناد می‌شود. خروجی آزمون تی نشان می‌دهد که مقدار تی محاسبه شده (۶/۵۸) بزرگ‌تر از تی استاندارد شده ۱.۹۶ می‌باشد و در منطقه H_0 قرار گرفته‌اند و می‌توان گفت در سطح معنی‌داری ۹۵٪ فرض پژوهش رد می‌شود و این بدین معنی است که مذهب مردمان بومی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد تأثیری نداشته است.

نمودار شماره ۲- وضعیت میانگین مذهب مردمان بومی

سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت و حکومت در قبال مناطق محروم خصوصاً شهرستان بشاگرد بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است.

برای بررسی این فرضیه پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج به دست آمده برای این فرضیه در جدول شماره ۷ مشخص شده است.

جدول شماره ۷- آماره‌های توصیفی آزمون تی سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار
سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت	۳۸۴	۳/۵۱۹	۰/۸۷۷۴	۰/۰۳۸۷۹

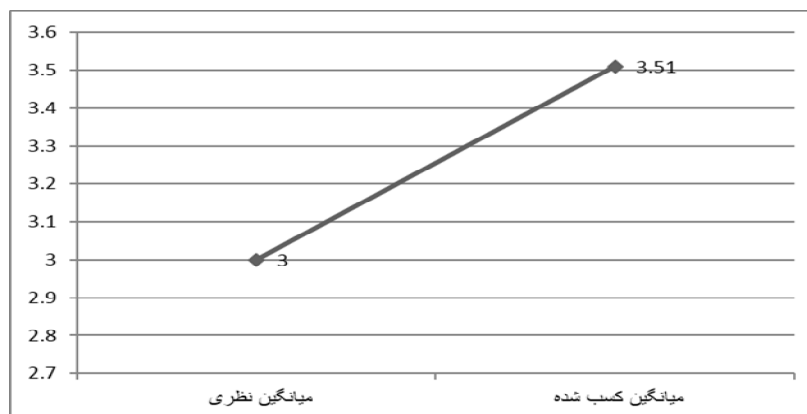
نتایج به دست آمده در جدول شماره ۷ نشان داد با نمونه آماری ۳۸۴ نفر میانگین سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت شهر بشاگرد از نظر پاسخ‌دهندگان در سطحی بالاتر از میانگین نظری قرار دارد. انحراف معیار یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان پراکندی پاسخگویی به گویه‌های پژوهش در سطحی بالاتر از متوسط (۰/۰۵۰) می‌باشد.

جدول شماره ۸- آمار استنباطی تی تک نمونه‌ای سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت

نقطه آزمون: ۳							
متغیر	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی داری دوطرفه	میانگین تفاوت‌ها	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی تفاوت‌ها		نتیجه آزمون
					حد پایین	حد بالا	
سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت	۱۰/۸۷	۳۸۳	.۰۰۰	۰/۵۱۹۲	۰/۵۰۰۷	۰/۵۳۴۷	تائید H1

در ادامه به منظور بررسی معنی داری بودن میانگین کسب شده به نتایج آزمون تی استناد می‌شود. خروجی آزمون تی نشان می‌دهد که مقدار تی محاسبه شده (۱۰/۸۷) بزرگ‌تر از تی استاندارد شده ۱.۹۶ می‌باشد و در منطقه HI قرار گرفته‌اند و می‌توان گفت در سطح معنی داری ۹۵٪ فرض پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد و این بدین معنی است که سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت و حکومت در قبال مناطق محروم خصوصاً شهرستان بشاگرد بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است.

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

نمودار شماره ۳- وضعیت میانگین سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان دولت

عوامل اجتماعی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است. برای بررسی این فرضیه پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. نتایج به دست آمده برای این فرضیه در جدول شماره ۹ مشخص شده است.

جدول شماره ۹- آماره‌های توصیفی آزمون تی عوامل فرهنگی

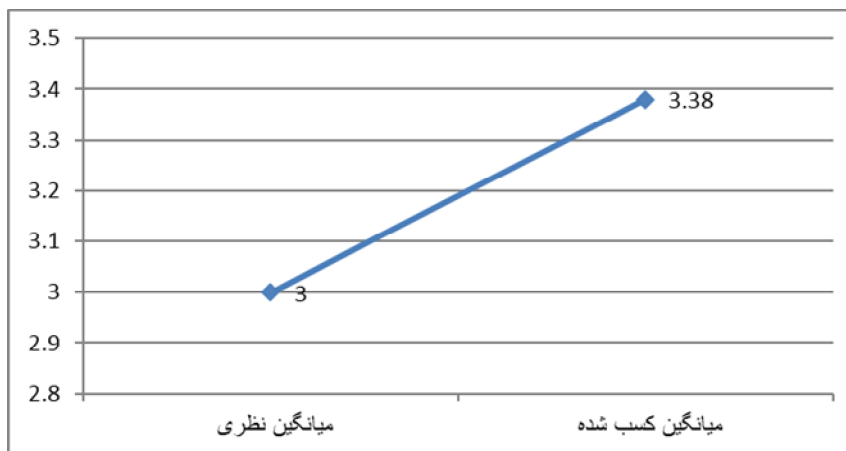
متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین انحراف معیار
عوامل فرهنگی	۳۸۴	۳/۳۸۴	۰/۵۶۸۷	۰/۰۲۸۷

نتایج به دست آمده در جدول شماره ۹ نشان داد با نمونه آماری ۳۸۴ نفر میانگین عوامل فرهنگی شهر بشاگرد از نظر پاسخ‌دهندگان در سطحی بالاتر از میانگین نظری قرار دارد. انحراف معیار یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که میزان پراکندگی پاسخگویی به گویه‌های پژوهش در سطحی بالاتر از متوسط (۰/۰۵۰) می‌باشد.

جدول شماره ۱۰- آمار استنباطی تی تک نمونه‌ای عوامل فرهنگی

نقطه آزمون: ۳							
متغیر	تی محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی‌داری دوطرفه	میانگین تفاوت‌ها	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی تفاوت‌ها	نتیجه آزمون	
					حد پایین	حد بالا	
عوامل فرهنگی	۸/۲۵	۳۸۳	.۰۰۰	۰/۳۸۴۲	۰/۳۸۱۹	۰/۳۸۹۲	تائید H1

در ادامه به منظور بررسی معنی‌داری بودن میانگین کسب‌شده به نتایج آزمون تی استناد می‌شود. خروجی آزمون تی نشان می‌دهد که مقدار تی محاسبه‌شده (۸/۲۵) بزرگ‌تر از تی استاندارد شده ۱.۹۶ می‌باشد و در منطقه HI قرار گرفته‌اند و می‌توان گفت در سطح معنی‌داری ۹۵٪ فرض پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد و این بدین معنی است که عوامل فرهنگی بر توسعه نیافتگی شهرستان بشاگرد مؤثر بوده است.

نمودار شماره ۴- وضعیت میانگین عوامل فرهنگی

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در تبیین نتایج می‌توان گفت که فرهنگ از جایگاه ویژه‌ای در توسعه برخوردار است و بی‌توجهی و کم‌توجهی به این موضوع بسیار مهم، تمامی برنامه‌های توسعه را با ناکامی مواجه می‌کند. از آنجایی که توسعه یکی از مؤلفه‌های مهم هر کشوری است و دستیابی به توسعه بیشتر و رسیدن به عدالت اجتماعی، مستلزم توسعه بیشتر است و این افزایش صرفاً با تغییر در روش‌های دستیابی به آن و افزایش عدالت ممکن است، لذا وجود فرهنگ مناسب، بستر مناسب را جهت رسیدن به توسعه اجتماعی فراهم می‌کند با رشد و ترقی این مؤلفه می‌توانیم رفاه را در سطح عمومی برای افراد ممکن سازیم و باید اعتقاد به توسعه را به عنوان یکی از پیش‌نیازهای فرهنگی مؤثر بر توسعه اجتماعی تقویت نمایم و این امر توجیه شود که رقابت‌های توسعه آینده، صحنه نبرد و رقابت فرهنگ‌های مختلف است. همچنین می‌توان گفت که نقش ارزش‌ها و فرهنگ اسلامی در ترویج فرهنگ و روحیه

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

توسعه جامعه قابل تأمل است. آنچه در مسیر توسعه به عنوان مهم‌ترین عامل پیشرفت مطرح می‌شود، روحیه کار و تلاش و معنویت است. در واقع در یک کشور کمتر توسعه‌یافته شاهد کم‌کاری افراد جامعه و در نتیجه عدم توسعه می‌باشیم؛ اما در صورتی که فرهنگ تلاش مبتنی بر اراده مذهبی در جامعه حاکم باشد و کسب رضایت خداوند به عنوان پشتوانه معنوی وجدان جمعی برای افراد جامعه در جایگاه مهمی قرار داشته باشد، می‌توان سطح بالایی از کارآمدی را در جامعه مشاهده نمود. لذا مذهب می‌تواند در سایه دیگر عوامل همچون اقتصاد و روحیه اجتماعی و فرهنگی بر توسعه تأثیرگذار باشد؛ بنابراین می‌توان گفت که نقش دولت‌ها در تدوین برنامه‌های توسعه، نشان از اهمیت نقش دولت‌ها در روند توسعه اجتماعی دارد. این نقش بر اساس شواهد تاریخی و تجربی کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه به تدریج تقویت شده است. نقش دولت در این شرایط باید تسهیل‌کننده فعالیت‌های اقتصادی، فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای توسعه ظرفیت‌های تولیدی و تجارت است. گسترش راه‌های توسعه به‌ویژه راه‌های اجتماعی و عدالت محور و ایجاد و توسعه بسترهای ارتباطی در جامعه برای تبادل اطلاعات توسعه‌ای در رفع موانع توسعه و تسهیل فضای کسب و کار در جهت حمایت از توسعه اجتماعی می‌باشد.

پیشنهادها

- رعایت شاخص‌های عدالت اجتماعی با توجه بیشتر به پتانسیل‌های منطقه و فراهم کردن بستر ارتباطی با سایر مناطق
- توجه هر چه بیشتر به آزادی عقیده و آزادی دین و مذهب در کنار احساس عدالت اجتماعی
- توجه به شاخص‌های فرهنگی و بومی منطقه و بومی‌سازی ساختارهای توسعه اجتماعی و اقتصادی
- استفاده از دانش و توانمندی نیروی بومی و متخصص منطقه در راستای استفاده بهینه از مناطق تاریخی و فرهنگی
- رعایت شاخص‌های عدالت فرهنگی با توجه بیشتر به پتانسیل‌های منطقه و فراهم کردن بستر ارتباطی با سایر مناطق

منابع

- پاپلی یزدی، محمدحسین؛ رجبی سناجردی، حسین (۱۳۸۲). نظریه‌های شهر و پیرامون، تهران: سمت.
- درستکار، احسان (۱۴۰۰). سنجش توسعه یافتگی بر اساس شاخص‌های امنیت اقتصادی و تحلیل شهرستان (مطالعه موردی: استان سیستان و بلوچستان). اقتصاد برنامه‌ریزی شهری، دوره ۲، شماره ۲: ۱۰۱-۱۱۰.
- زاهدی مازندرانی، محمدجواد (۱۳۹۶). توسعه و نابرابری، تهران: مازیار.
- زنگی‌آبادی، علی؛ احمدیان، مهدی؛ کرمی محمد (۱۳۹۳). تحلیل فضایی شاخص‌های توسعه منطقه‌ای با بهره‌گیری تلفیقی از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه، مورد پژوهش: استان کردستان، پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، شماره ۹: ۸۳-۹۶.
- ساسانپور، فرزانه؛ حیدری، سامان؛ پیری، اسماعیل؛ احمدی، باقر (۱۳۹۷). تحلیل عدالت فضایی در استان کرمان (مطالعه موردی: بخش شبکه‌های ارتباطی استان)، آمایش جغرافیایی فضا، سال هشتم، شماره ۳۰: ۲-۱۸.
- عارفی، مسلم؛ میره‌ای، محمد و زیاری، کرامت‌الله (۱۳۹۴). بررسی توسعه نامتوازن و تحولات آن در نواحی جغرافیایی ایران (مطالعه موردی استان لرستان) جغرافیا و پایداری محیط، شماره ۱۶: ۱۰۱-۱۱۷.
- کاظم‌زاده، سیامک؛ ابراهیم‌زاده، سید مهدی (۱۳۹۹). نقش صنعت گردشگری و جذب توریسم در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان چالدران، اولین کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری، ساری.
- کلانتری، خلیل (۱۳۸۱). نقدی بر متدولوژی سنجش توسعه انسانی، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۶۱: ۱۵۳-۱۶۶.
- ملکی، سعید؛ ثابت تیموری، مژگان؛ امیر فخریان، مصطفی و توانگر، معصومه (۱۳۹۶). تحلیل عدم تعادل‌های فضایی استان خراسان رضوی، آمایش جغرافیایی فضا، سال هفتم، شماره ۲۴: ۳۵-۴۶.
- میرچی، آزاده؛ سلیمی، لادن و عنایتی، ترانه (۱۳۹۹). بررسی میزان آشنایی

طراحی مدل توسعه پایدار اجتماعی بر اساس موانع فرهنگی در شهرستان بشاگرد.....

مدیران مقاطع متوسطه اول و دوم غرب استان مازندران با مؤلفه‌های توسعه پایدار (مؤلفه‌های اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و نهادی)، پنجمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و آموزش و پرورش با محوریت توسعه پایدار، تهران.

- نیک‌بین، حسین (۱۳۹۹). بررسی بعد اجتماعی توسعه پایدار در مواجهه با بیماری دنیاگیر کرونا در گمرک ایران، سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، تجارت جهانی، اقتصاد، دارایی و علوم اجتماعی.

-Al-Hassan, R. M. (2007). Regional disparities in Ghana: policy options and public investment implications, University of Ghana, Kinshen Diao, International Food Policy Research Institute.